ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА»

Актуальні проблеми науки та практики у світлі євроінтеграційних процесів

Тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції
(Львів, 23 травня 2025 р.)

Львів
2025

Прохоров ОЛЕКСАНДР
викладач Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського
https://orcid.org/0009-0007-0424-6226

Лана Меджид Кизи Афандієва

Принципи національного громадянсько-патріотичного виховання серед студентів ВНЗ України за посередництвом навчання гри в шахи

Вступ. Громадське-патріотичне виховання під час війни набуває особливої актуальності, тому що воно викликане формуванням почуття любові та відданості Батьківщині, служінню своєму народові, розумінню та співпереживанню його історії і культури, прагнення утвердження у світі, як високорозвиненої, конкурентноздатної нації, суспільства і держави [2].

Патріотичне виховання відіграє ключову роль у формуванні свідомих громадян, особливо молодих, які здатні активно захищати й розвивати свою країну [1].

Для сучасних студентів, які є майбутніми лідерами суспільства, патріотичне виховання сприяє розвитку почуття відповідальності за національну безпеку, культурне збагачення та економічне зростання держави. Це виховання є важливим інструментом, що допомагає зміцнити національну ідентичність, зберегти культурну спадщину та формувати усвідомлене ставлення до історії своєї країни.

На державному рівні вирішення питання патріотичного виховання молоді відображені у Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (2015 р.), що трактує поняття «патріотичне виховання» як частину національного виховання, головною метою якого є стати самодостатнім громадянином-патріотом України, гуманістом та демократом, готовим виконувати громадянські та конституційні зобов'язання

духовна та культурна спадщина досягаючи високої культури взаємин [4].

Саме гра в шахи, завдяки своїй багатовіковій історії, уособлює не тільки стратегію та інтелектуальну витримку, але й глибокі культурні корені, що сприяють вихованню поваги до своєї нації та її традицій. Шахи, як стратегічна гра, розвивають у студентів вміння планувати, критично мислити й зважено приймати рішення, що є цінними якостями для відповідального громадянина у майбутньому. Крім того, завдяки спільним шаховим турнірам та змаганням, шахісти відчувають єдність і гордість за свою Країну.

Учасники шахових змагань відчувають приналежність до команди, а інколи навіть до Країни, коли беруть участь у міжнародних змаганнях. Це створює почуття відповідальності за результати, а також гордість за свої досягнення, що можна перенести на почуття гордості за свою державу та її досягнення. Наприклад, перемоги на міжнародних шахових турнірах можуть формувати в молоді відчуття власної причетності до успіху країни на світовій арені.

Шахи мають багатовікову історію, що є частиною національної та світової культури. Для України шахи мають глибоке значення, адже багато українських шахістів досягли міжнародного визнання. Знання історії шахів в Україні допомагає формувати патріотичне почуття через усвідомлення своєї культурної спадщини та досягнень співвітчизників.

Шахи прищеплюють такі моральні цінності, як чесність, повага до суперника, дисципліна та самоконтроль.

Ці якості сприяють формуванню моральної основи, яка є необхідною для свідомого патріота. Уміння грати чесно та з повагою ставитися до результатів гри створює основу для патріотичної свідомості, яка ґрунтується на повазі до суспільства та держави.

Таким чином, шахи не лише розвивають інтелектуальні здібності, а й виховують особистість, здатну до самоконтролю, відповідальності та гордості за свою Країну. Це робить шахи

ефективним інструментом у патріотичному вихованні молоді у майбутньому.

Незважаючи на позитивний вплив шахів на патріотичне виховання, існує кілька проблем, що ускладнюють впровадження шахових програм у навчальні заклади:

- Брак фінансування: Багато шкіл та університетів стикаються з проблемою недостатнього фінансування для проведення шахових турнірів та придбання необхідного обладнання.

- Недостатня підготовка викладачів: Не усі викладачі мають необхідні знання та навички для навчання гри в шахи. Це може призвести до низької якості навчального процесу.

- Відсутність інтересу серед студентів: Деякі студенти можуть не проявляти зацікавленості в шахах, вважаючи цю гру занадто складною або нудною.

Представлена перспектива впровадження патріотичного шахового навчання поки що мало розвинута в Україні та є мало аналогів у світі, тому актуальність поставленого пріоритету для Держави у майбутньому набуває великого суспільного значення у цьому.

Ефективне патріотичне виховання студентів педагогічного університету можливе за таких педагогічних умов: використання виховного потенціалу шахів з метою патріотичного виховання студентів; залучення студентської молоді до участі в соціальнозначимих проектах патріотичного спрямування. Зазначені педагогічні умови діють в освітньо-виховному середовищі педагогічного університету в комплексі.

Виконана робота не претендує на вичерпне розкриття усіх аспектів означеної проблеми. Подальшого вивчення та розробки потребують інноваційні та інформаційні технології забезпечення патріотичного виховання студентської молоді, дослідження зарубіжного досвіду патріотичного виховання молоді через гру в шахи.

Список використаних джерел

1. Підлужна І. П., Кайдрович М. - Сучасні підходи до формування громадянсько-патріотичного виховання школярів. - Актуальні проблеми науки та практики у світлі євроінтеграційних процесів: тези доповідей (Львів 2022р.) https://lubp.com.ua/wp-content/uploads/2021/05/%D0%90%D0%9F%D0%9D%D0%9F2022-4.pdf
2. Демешкевич В.А. - Особливості патріотичного виховання молоді в контексті розвитку сучасного суспільства / В.А. Демешкевич [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.managment.kr.sch.in.ua/
3. Добридень А.В. - Національно-патріотичне виховання студентів у закладах вищої педагогічної освіти Україна, 2021. https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/8970/2/%D0%94%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%8C%20%D0%90.%D0%92.%29.pdf
4. Бех.Д.І. - Національна ідея в становленні громадянина-патріота України. Київ, Україна, 2014. http://library.ippro.com.ua/attachments/article/205/%D0%9D%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%9E%D0%9D%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%90%20%D0%86%D0%94%D0%95%D0%AF%20%D0%A3%20.pdf